

**Ю.С. Герасименко, канд. екон. наук, викладач
Харківський національний аграрний університету ім. В.В. Докучаєва**

ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ В ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ АПК

В даній статті розглянуто роль і суть методологічних принципів в економічній науці. Проаналізовані дискусійні питання щодо методологічних принципів дослідницької роботи, що за думкою науковців має велике значення для забезпечення успіхів практичної економіки. Виявлено, що за умов становлення постіндустріального суспільства стає все більш необхідним урахування в дослідженні багатовимірності та складності економічного життя. Визначено, що значного поширення у новій методології дослідження набув принцип методологічного плюралізму, а нова загальнонаукова методологія досліджень у рамках цивілізаційного підходу використовує системно-синергетичний підхід до аналізу будь-яких процесів. Підкреслено, що методологічне забезпечення результативності трансформацій в аграрному секторі базується на тому, що наукове пізнання має свою технологію розгляду реальних процесів. Воно проникає в реальність, пояснює її, дає тлумачення адекватності теорій і того, як ці теорії можуть підтверджуватися практикою.

Ключові слова: методологія, процес пізнання, онтологічна проблематика, раціоналізм, методологічний плюралізм, людина економічна, сільськогосподарська проблематика.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день в практичній площині досліджень і трансформацій є певні недоліки, які пов'язані з неврахуванням нових результатів в методологічному базисі досліджень і трансформацій, таких як інституційна парадигма, теорія систем, вплив інноваційної складової на розвиток. Це стосується практично всіх сфер наукового знання. Достатньо актуально ці методологічні напрацювання для розвитку сільського господарства і бізнесу в цій сфері. Особливо слід відзначити напрямки методології, що розкривають питання логістики в АПК, формування конкурентних та ринкових умов і механізмів управління в адміністративному режимі та в моделях просторової організації. В дослідженні ставилася проблема на узагальненому рівні розглянути питання ситуаційного стану АПК та перспектив розвитку сільського

господарства з орієнтацією його на екологічно чисту продукцію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологія являє собою вчення, науку, що організує пізнавальний процес і своїм результатом формує систему знань про систему правил, логіку та послідовність трансформації знань. В методологічному арсеналі принципів, інструментів та прийомів, які окрім проникнення в сутність реальних систем і явищ, також використовують в практиці вирішення складних завдань, є деякі базові основи. Вони стосуються категорійних питань, протиріч та підходів щодо наукової логіки вирішення проблем.

У зв'язку з цим слід звернутися до знаменитого «диспуту про методи», який, за висловом методолога О. Ананьїна, має велике значення для формування методології економічної науки [1, с. 6]. Його виникненню сприяла постановка питання про сумнівну адекватності методу, який блискуче зарекомендував себе, наприклад, в фізиці, якщо його пробують застосувати в інших сферах наукового знання, наприклад – в економічній науці. До речі, це питання не зняте з порядку денного до теперішнього часу. Зовні справа виглядала таким чином, що спір про масштаби і сфери застосування методу представляє собою протиборство двох таборів, кожний з яких відстоює переваги свого методу дослідження: для австрійської школи, яку очолював К. Менгер, це був дедуктивний, логічний метод; для історичної школи, на чолі якої стояв Г. Шмоллер – індуктивний. Але наразі дискусії не закінчилися формуванням однозначних висновків. У кінцевому підсумку обидва методи були визнані такими, які мають право на життя. Очевидно, це положення теж слід вважати позитивним результатом дискусії, оскільки в наш час воно загально визнане [2].

Але як це може здаватися не дивним на перший погляд, переможець у «спорі про метод» все таки був, тільки знаходився він за межами цього спору. Ним, вважає О. Ананьїн, був не К. Менгер і не Й. Шмоллер, а Альфред Маршалл – перший лідер майбутнього неокласичного «мейнстріма» - головної течії економічної думки ХХ століття [1]. Що слугувало підставою для такого висновку? А. Маршалл відмовився від побудови складних теоретичних структур, мотивуючи логічність такого кроку тим, що узагальнююче знання у певній мірі обмежене уже в силу тієї обставини, що ніякі дві економічні події не бувають у всіх аспектах повністю ідентичними [3]. Для більшої наочності при поясненні суті своєї дослідницької стратегії А. Маршалл використав поняття « ланцюгів логічного виводу», стверджуючи при цьому, що функція економічного аналізу не в тому, щоб створювати довгі ланцюги логічних розмірвань, а у вірному створенні коротких ланцюгів і окремих з'єднувальних ланок. Така

стратегія охарактеризована як опора на локальні теорії, що слід розглядати як передумову прогресу економіки як науки. Логічність такого висновку він обґрунтував, звертаючись до досвіду фізичних наук [3, с. 2].

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження і виявлення ролі і суті методологічних принципів в економічній науці аграрного сектору.

Виклад основного матеріалу досліджень. Відомі теорії безумовно багато в чому відмінні від того орієнтира, яким керувалися представники історичної школи, які обмежували описом та тлумаченням окремих фактів. Такий підхід вважається для практики більш корисним, ніж абстрактне теоретизування. Але це не ставить під сумнів положення, що емпіричні узагальнення вважаються первинними цеглинами всякого наукового знання, а наукові теорії збагачують та удосконалюють практику. Тому це положення можна спроектувати на сучасну дійсність, пов'язуючи його із завданням по створенню теорій, які стосуються окремих економічних наук, в тому числі – галузевих наук.

В даному випадку фактично мова йде про «дискусію про передумови», яка фактично розпочалася ще в ХІХ столітті. Ключове питання даної дискусії: «Необхідно оцінювати економічну теорію виходячи з реалізму її передумов, чи це необхідно робити виходячи з точністю її прогнозів» [4, с. 10]. Ця дискусія набрала актуальність в середині ХХ століття, коли була опублікована робота М. Фрідмана «Методологія позитивної економічної науки» [5]. В ній позитивна економічна наука розглядається автором як так, яка дає правильні і значущі передбачення щодо ще не проявлених явищ. Тобто фактично мова йде про використання в якості базового принципу методу дедукції. М. Фрідман висловлює свою позицію наступним чином: «Якщо ж розглядати теорію як сукупність змістовних гіпотез, то про неї слід судити по її передбачуваній силі щодо того класу явищ, який вона повинна "пояснити". Тільки фактичні дані можуть показати, чи є вона "правильною" або "помилковою", або, краще сказати, чи буде вона "прийнята" як обґрунтована або "відкинута"» [5, С. 24].

Наслідком даної постановки питання стало те, що якщо на початку ХХ ст. наукові рекомендації урядовим органам і агентам ринку давалися виходячи з досвіду і здорового глузду, то в кінці століття вони базувались на міцному фундаменті мікроекономічних емпіричних досліджень і прикладних розробок [6, С. 19]. Що ж стосується макроекономіки, то і тут головна заслуга, якщо спиратися на критерій практики, належить не макротеорії, а похідним від неї, тобто математично оформленим та використаним в практиці розробкам. Сучасний мейнстрим в економічних

дослідженнях відповідає бінарній парадигмі неокласицизму та неоінституціоналізму, які ґрунтуються на двох складових: методологічного індивідуалізму та концепції «економічної людини» (*homo economicus*) [7, с. 135].

Відповідно до концепції «економічної людини», вперше сформульованої А. Смітом та розвинутої в інституціональній парадигмі, раціональна поведінка господарюючих суб'єктів полягає у здійсненні такого вибору серед усіх можливих альтернатив, який дозволяє максимізувати їх власну вигоду найбільш ефективним шляхом [8, С. 14]. Раціональне рішення переважно трактується як обдумане (тобто не емоційне) та усвідомлене (не інтуїтивне). При цьому принцип раціональності – обов'язковий компонент обох домінуючих парадигм.

Як вважає Л. Лебедева за умов становлення постіндустріального суспільства стає необхідним урахування в економічному дослідженні багатовимірності та складності економічного життя, визнання потреби у синтезуючому мисленні, адже, використовуючи інструментарій одного підходу чи школи ми розкриваємо лише частину істини, залишаючи цілісну проблему поза увагою [9, с. 33]. Саме тому, на думку автора, значного поширення у новій методології дослідження набув принцип методологічного плюралізму. Представники методологічного плюралізму виступають проти єдиної методології економічної науки та "за свободу вибору методу дослідження" [10, с. 510]. На думку Брюса Колдуелла, визначальним положенням у методологічному плюралізмі є те, що "не існує універсального, логічно довершеного методу оцінки теорії" [11, с. 245]. Брюс Колдуелл зауважує, що будь-яке дослідження з позицій методологічного плюралізму повинне починатися з "раціональної реконструкції як робіт з методології економіки, так і різних дослідницьких програм у рамках економічної науки" [11, с. 245]. Завданням методології є виявлення, вивчення і порівняння принципів, на яких базуються різні школи, визначення сильних і слабких сторін відповідних теорій, а не просто пошук шляхів удосконалення існуючої теорії. Наступним кроком є критичний аналіз реконструйованої моделі та побудова на її основі нової, вдосконаленої теорії.

Складність і невизначеність онтологічної проблематики в економічній науці, як вважає А. Філіпенко можна пояснити двома головними причинами [12]. По-перше, розбіжністю трактувань економічної сфери різними науковими школами. По-друге, переобтяженням економічного знання формальними математичними й економетричними моделями, які виконують певні евристичні функції, але є надто віддаленими від реальних економічних процесів.

Продуктивною науковою ідеєю щодо методології дослідження процесів розвитку О. Москаленко вважає ідею Роберта Е. Лукаса [13, с. 18] стосовно впевненості в тому, чи може сучасна теорія зростання використовуватися в якості теорії економічного розвитку. Усі неокласичні теорії зростання застосовують метод абстрагування, виводять моделі переважно для умов розвинутих країн. А отже, автор вважає, що неокласичні моделі можуть бути використані як образ для виведення теорії випереджаючого економічного розвитку і формування відповідної їй моделі економічних відносин.

Але теорія зростання фокусується на впливових силах із зовнішнього середовища: економічну систему розвивають зміни зовні. Все було б добре, якби не спостерігались масові випадки, коли в рівних умовах практично однакові економічні системи показували зовсім різні темпи розвитку. Чому? Логічна відповідь – діють внутрішні самоорганізаційні причини. З'явилася нова загальнонаукова методологія досліджень у рамках цивілізаційного підходу, яка започаткувала системно-синергетичний підхід до аналізу будь-яких процесів. Ця методологія має такі особливості [14, с. 35-37]:

- об'єкт наукового аналізу досліджується з позицій системності як складова більш широкого об'єкта (зовнішнє середовище). Відкидається ідея атомізму, згідно з якою незалежний, автономно існуючий об'єкт аналізу розглядається в абстракції. Вона замінюється ідеєю залежності об'єкта від навколишнього середовища;
- об'єкт є цілісним утворенням, що має власну структуру. На рівні цілісності існують більш глибокі і відмінні якості, ніж сума властивостей структурних елементів;
- розвиток об'єкта як цілого здійснюється через організацію взаємодії між його внутрішніми елементами;
- причини розвитку будь-якого об'єкта системно-синергетична методологія вбачає не лише у зовнішньому впливі, вона розглядає і внутрішні рушійні сили, які здійснюють саморух і саморозвиток об'єкта.

Викладені вище окремі особливості методологічного розуміння змін в теорії і практиці економічних процесів дають хоча й фрагментарно загальну картину розвитку самої методології як вчення про взаємозв'язок науки та практики. Більш наближено до актуальних завдань практичної діяльності методологічно слід розглядати в контексті основ і особливостей галузевих економік.

Досліджуваний об'єкт – економічні аспекти розвитку АПК (економічний потенціал, продуктивність праці, внутрішні зв'язки та логістика, органічна продукція, ціни, ринок, інвестиції). Економічна

ситуація в сільськогосподарському виробництві та обороті є досить нерівноважною, визначається цілою системою незбалансованих процесів (різної природи), знаходиться в залежності від множини факторів впливу, більшість з яких «атакують АПК» з зовнішнього середовища. Складність ситуації доповнюються вадами застарілої інституційної системи, несформованою і невиваженою державною політикою, корупційними схемами та викривленнями в ринкових відносинах. Отже, в даному випадку наука має справу з масштабною та складноструктуровою економічною системою в стані її низької продуктивності, організаційної невідлагодженості, ресурсної і інвестиційної незабезпеченості і без чіткої стратегії розвитку. Відповідно таких характеристик має бути розроблена і використана адекватна методологія дослідження галузі та трансформації її в режим високої організаційної стійкості і ефективності діяльності. Наразі такої методології в базі наукових інформаційних ресурсів не знайдено. З загальних філософських положень відомо, що «сутність» явища, чи системи та її «форма» є складними частинами цілісних знань про неї, які постійно знаходяться у взаємодії між собою. В новій економіці, особливості якої більш виражені і проявлені в передових зарубіжних країнах набули розповсюдження високоефективні інтегровані форми (кластерні мережі, технологічні платформи), де сконцентровані і задіяні ресурси науки та виробництва, механізми реінжинірингу і управління якістю, високі стандарти і креатив підприємництва. Нові форми вже показали на практиці свої переваги, а тому для національної аграрної економіки вони стали елементами еталонної моделі в стратегічних програмах її розвитку.

В методологічному плані управління розвитку також важливо переорієнтувати своє мислення зі структурно-елементної організації АПК та процесний підхід. Водночас такий підхід вже забезпечений необхідним інструментарієм, який використовує логістика. Логістика як науково-прикладний напрямок організації процесів в АПК є достатньо продуктивною управлінською інновацією і в АПК покращує економічні показники на 15-20 % при мінімальних витратах на її розробку і впровадження. Логістика, як складова нової економіки і, водночас, складова системи управління оперує ланцюговими послідовностями і системою зв'язків. На першому етапі свого розвитку логістика взяла «під свою опіку» транспортно-матеріальні потоки (сировинні та товарні), на другому етапі розширила сферу своєї діяльності на фінансові потоки та інституційні трансформації (зміни). Зараз інституційна система є вкрай недосконалою, в ній ми спостерігаємо вже не протиріччя, а конфлікти, криза, судові розгляди з причин протиборства сторін. А тому методологія

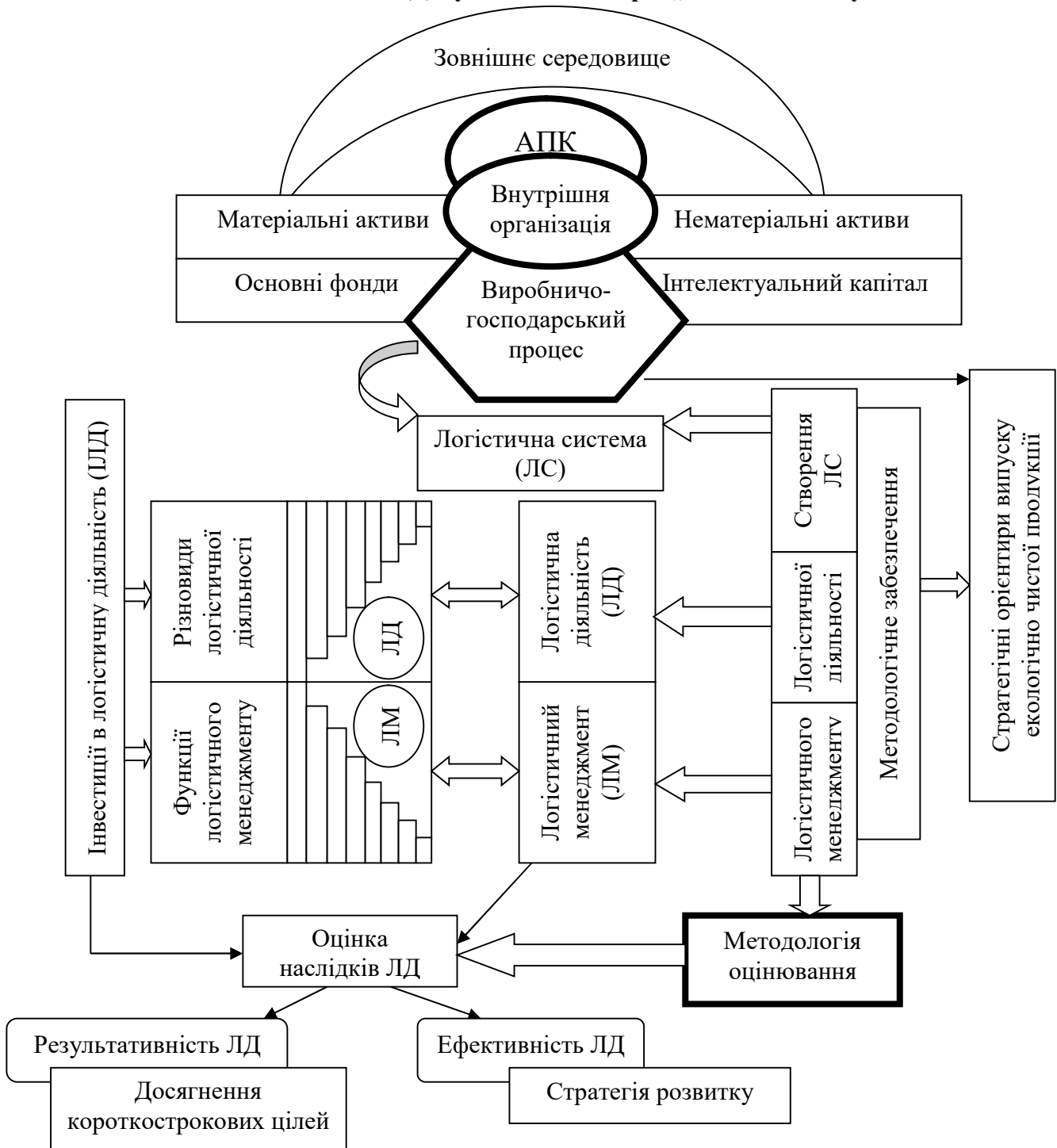
дослідження нової економіки тісно пов'язана з системою знань конфліктології, в якій економічний аналіз поступився місцем аргументам доказу, доведення, обґрунтування.

Нерівновага і конфліктність в економіці зменшили наукову роль статистики, а в пріоритеті вивели когнітивні методи оцінки і моделювання економічних явищ, систем і процесів. Когнітивні методи засновані на досвіді практиків, знаннях експертів, інтуїції стратегічних менеджерів. В когнітивних методах дослідження і прогнозування використовуються знання щодо причинно-наслідкових зв'язків та факторів впливу, а їх продукцією є когнітивні карти вирішення проблем. Когнітивний метод дає корисні результати і в дослідженні логістичних систем АПК. Логістична діяльність – потребує гнучкого механізму (адапційного) та швидкої (рефлекційної) реакції (поведінки) в умовах змін. Друга важлива складова пізнавального розкриття проблем АПК – розгляд потокових процесів, серед яких виділено потоки: сировини і матеріалів; запчастин та інструментів; відходів та продукції з відходів; реалізації в ринковому середовищі; адміністрування.

Загальна схема методологічного забезпечення логістичної діяльності АПК наведено на рисунку 1.

Як слідує з наведеного рисунку базовими складовими методології логістичного процесу є: логістична система, логістична діяльність, логістичний менеджмент. Логістика як діяльність є виконання посередницьких функцій, але досить суттєвих і важливих в управлінні: координації руху, структуризації процесу, забезпечення пропорційності та вирішення завдань кваліметрії (просторового розміщення, оптимізації запасів, трансакційних витрат). В стислому визначенні різновиди логістики можна визначити таким чином: структурна, процесна, кваліметрична, системно-управлінська логістика.

Розглядаючи АПК та сільське господарство в цілому як об'єкт логістики і управління розвитком визначимо його особливості. Базовий ресурс галузі – земля, головні фактори впливу – ландшафтні, зональні, температурні (в широкому змісті – погодні). Специфіка технологій – агропроцеси, захист рослин, скотарство (відтворення, догляд, корми). Виробничо-технічний парк – спеціальний машинний парк - устаткування. Призначення готової продукції – харчування, технічна переробка, сировинна для легкої промисловості. Ритм виробництва – в рамках сезонних етапів та жорстких календарних графіків.

Загальна схема методологічного забезпечення логістичної діяльності АПК

Джерело: власна розробка

Відмічені особливості роблять галузь та її підприємство специфічним об'єктом соціально-економічної системи, що потребує від методології дослідження специфічного інструментарію і самостійної (відмінної від других галузей систем) інформаційної бази (родючість ґрунтів, агротехнології, врахування стану екосистем, урожайність,

асортимент рослин, сівозміни, рекультиваційні заходи, системи контролю якості та інше). На систему сільського господарства чинить значний вплив «прийняті в суспільстві економічні доктрини, ідеологічні орієнтири, соціальні інститути» [15]. Отже, окрім суто галузевої специфіки в методології розвитку АПК є і друге важливе завдання – вивчення його функціональних, комерційних та екологічних взаємозв'язків з іншими галузями національної економіки.

Для АПК, яке зміцнює зв'язки з ринковим середовищем, виникає проблема адаптування до ринкових трансформацій, тим більш, що останні включені в систему регіональних реформ (місцеве самоврядування, бюджетні трансфери та інше) [16]. Регіональні відмінності і особливості впливають на споживчий ринок, рівень платоспроможності населення, розвиток ринкової інфраструктури. Найбільш територіально найближчий до виробника сільгосппродукції регіональний (внутрішній ринок) і найбільш чутливим до факторів впливу, при чому ці фактори, здебільшого, глобального та національного характеру. Отже, в таких умовах стратегії на перспективу модна розробляти, але довіряти їм ризиковано. Це ще одна методологічна проблема – вивчення і прогнозування ринкових трансформацій. Її вирішення потребує міждисциплінарних розробок, а результатом буде більш повна і надійна інформаційна база.

В АПК прийнята програмна методологія реалізації завдань екологічної політики. Програма, що здійснюється в цій сфері.

Для досягнення стратегічної мети та завдань екологічної політики в АПК України є необхідність і можливість визначити і задіяти систему фінансово-ринкових інструментів (ціни, кредити, інвестування з екофондів, фінансування комерційних екозахисних проектів) [15].

Важливо також від окремих локальних інновацій (трансформація ринків, перебудова регіональної політики, удосконалення методів оцінки ризиків, вплив логістики на економіку АПК) перейти на більш загальні позиції методології дослідження економічних систем в період постіндустріальних трансформацій [16]. Вказані автори, розглядаючи еволюцію економічних систем, виділяють декілька типів трансформацій, в тому числі міжсистемних. В цьому аспекті вже методологічно більш доцільний погляд на розвиток АПК не як обособленого економічного суб'єкта, а як включеного в інші, а головне увага – на взаємовпливи і взаємодії, тобто на синтез знань «об'єкт-зовнішні зв'язки-середовище». Методи елементного аналізу замінюються методами «аналізу цілісності» [16]. А теоретично-методологічний апарат розбудовується на «теорії адаптивності», «інституційній теорії», «теорії систем», «прав власності і балансу інтересів», еволюційної теорії. Цей комплексний арсенал базових

положень теж має свої обмеження, особливо в часовому періоді, оскільки віддалене майбутнє в рамках логіки і визначеності не піддається розрахункам. В таких випадках науковці пропонують імітаційні, сценарні, евристичні моделі. На наш погляд, методологія прогнозування віддалених перспектив має використовувати закономірності історії, моделі і оцінки точок росту, синергетичну парадигму та евристику. У всякому разі, в центрі розвитку є людина з її потребами та інтересами і загальний цивілізаційний процес, що й має взяти за основу наукова методологія.

Висновки. Сучасні знання з методології наукових досліджень і забезпечення розвитку економічних систем не обмежуються системою методів, а включають розгляд проблематики, постановку проблем, вибір рішень, підтримку управлінських технологій. Сама система методологічних знань є динамічною, вона еволюційно розвивається, взаємодіє з практикою змін в реальній економіці, залучає в свій арсенал принципи, положення та інструментарій логістики, синергетику, інституціоналізм, когнітивний метод, конфліктологію та інші новітні знання, водночас збагачуючи їх власним інноваціями.

Методологія не втрачає своєї цілісності як система, але змінює окремі конкретизовані напрямки і моделі у відповідності із специфікою досліджуваних систем, в тому числі і в галузевому структуруванні. В аграрній економіці формується своя проблематика та інструментарій наукового пізнання і свої пріоритети щодо методів дослідження.

На перший план в наш час в аграрній економіці виходять нові завдання: освоєння логістики, інноваційна політика, земля і власність, страхування ризиків, створення нових організаційних форм.

Бібліографічний список: 1. Ананьин О. Исследовательская программа Торстена Веблена: 100 лет спустя / О. Ананьин // Вопросы экономики. – 1999. – № 11. – С. 49-62. 2. Шумпетер Й. История экономического анализа / Й. Шумпетер [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.ek-lit.agava.ru/books.htm. 3. Маршалл А. Принципы экономической науки. – Т. 3 / А. Маршалл. – М.: Прогресс-Универс, 1993. – С. 214. 4. Гринуэй Д. Панорама экономической мысли конца XX ст. – В 2-х т. / Д. Гринуэй, М. Блини, И. Стюарт. – С.Пб: Экономическая школа, 2002. – 743 с. 5. Фридман М. Методология позитивной экономической науки / М. Фридман THESIS. – 1994. Вып. 4. – 52 с. 6. Ольсевич Ю. «Неортодоксальный взгляд» У. Баумоля на достижения экономической науки в XX веке и ее задачи / Ю. Ольсевич // Вопросы экономики. – 2003. – № 6. – С. 18-30. 7. Рейкін В.С. Теоретико-методологічні засади мейнстріму та їх застосування в контексті тіньової економіки / В.С. Рейкін

// Проблемы экономики. – 2013. – № 4. – С. 134-139. 8. Самуэльсон П.Э. Принцип максимизации в экономическом анализе / П.Э. Самуэльсон // THESIS. – 1993. – Вып. 1. – С. 184-202. 9. Лебедева Л. Про методологію дослідження постіндустріальної економіки / Л. Лебедева // Вісник КНТЕУ. – 2013. – № 2. – С. 28-38. 10. McCloskey D.N. The Rhetoric of Economic Science: Essays on Methodology / D.N. McCloskey. – Boston, 1983. – 549 p. 11. Caldwell B.J. Beyond Positivism: Economic Methodology in the twentieth century / B.J. Caldwell. – London, 1982. – 304 p. 12. Філіпенко А.С. Економічний світ: онтологія / А.С. Філіпенко // Економічна теорія. 2014. – № 3. – С. 38-47. 13. Москаленко О.М. Методологія дослідження теоретичної моделі випереджаючого економічного розвитку в сучасній політичній економії / О.М. Москаленко // Економіка розвитку. – 2013. – № 3. – С. 16-19. 14. Степаненко С.В. Інституціональний аналіз економічних систем (проблеми методології): монографія / С.В. Степаненко. – К.: КНЕУ, 2008. – 312 с. 15. Зіновчук Н.В. Економічні засади екологічної політики в АПК: теорія і методологія: Дис... д-ра наук: 08.00.06 - 2008. 16. Кирилюк Є.М., Прошаликіна А.М. Методологія дослідження процесів трансформації економічних систем у сучасних теоріях / Є.М. Кирилюк, А.М. Прошаликіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/29686/1/Kurylyk.pdf>.

Ю.С. Герасименко. Роль и суть методологических принципов в экономической науке. В данной статье рассматривается роль и суть методологических принципов в экономической науке. Проанализированы дискуссионные вопросы исследовательской работы, что по мнению ученых имеет большое значение для обеспечения успехов практической экономики. Выявлено, что в условиях становления постиндустриального общества становится все более необходимым учет в исследовании многомерности и сложности экономической жизни. Определено, что широкое распространение в новой методологии исследования приобрел принцип методологического плюрализма, а новая общенаучная методология исследований в рамках цивилизационного подхода использует системно-синергетический подход к анализу любых сложных процессов. Подчеркнуто, что методологическое обеспечение результативности трансформаций в аграрном секторе базируется на том, что научное познание имеет свою технологию рассмотрения реальных процессов. Оно проникает в реальность, объясняет ее, дает толкование адекватности теорий и того, как эти теории могут подтверждаться практикой.

Ключевые слова: методология, процесс познания, онтологическая проблематика, рационализм, методологический плюрализм, человек экономический, сельскохозяйственная проблематика.

Yu. S. Gerasymenko. The Role and Essence of the Methodological Principles in the Economic Science. In this article the role and essence of the methodological principles in the economic science are examined. Various discussions on the role and essence of the methodological principles, which in the words of the methodologists has a great importance for the formation of the methodology of the economic science, are analyzed. It was found out that under the conditions of formation of postindustrial society it becomes necessary to take into account the economic study of multidimensionality and complexity of economic life, it requires recognition in synthesizing thinking. It was accepted that the principle of methodological pluralism had acquired significant distribution in a new research methodology. It was revealed that the new general scientific research methodology within the civilized approach uses a systematic and synergetic approach to the analysis of any processes. It is emphasized that the methodological steps to ensure the effectiveness of agrarian transformation, pointed out that the methodology of scientific knowledge should study and show a real cognitive process, explain it, give the interpretation of the adequacy of the theories and how these theories can be confirmed by practice.

The aim of the article was determined – to research and identify the role and essence of the methodological principles in the economic science.

The methodological measures to ensure the effectiveness of agrarian transformations are examined, they pointed out that the methodology of scientific cognition should study and show a real cognitive process, explain it, give the interpretation of the adequacy of theories and how these theories can be confirmed by practice.

Thus, the methodology of economic research today plays a leading role in defining the main pillars of economic sciences. Among them it is necessary to note in the first place the basic principles in the link hypothesis – facts – regularities and facts – hypothesis of regularity. Today both these schemes play a central role in the basic methodological principles.

Key words: methodology, process knowledge, ontological perspective, rationality, methodological pluralism, one economic and agricultural issues.

Стаття надійшла до редакції 24.05.2016 р.